

ІНФОРМАЦІЯ
про стан сільськогосподарських рослин та агротехнічні заходи їх
виращування в північно-східному регіоні
на 09 квітня 2026 року

На початку третьої декади березня місяця спостерігався перехід до кліматичної весни. З 23 березня 2026 року відбулося метеорологічне відновлення вегетації рослин пшениці озимої. В період з 23 по 31 березня була ясна та майже суха погода. Середньодобова температура повітря в день становила 7,5°C, на поверхні ґрунту було 7,0°C. Вночі як у повітрі так і на ґрунті спостерігалася мінусова температура. У повітрі до мінус 1,0°C, на ґрунті до мінус 5,0°C. Вітер переважав південно-східний. Температура ґрунту на глибині 5 і 40 см становила 5,8-1,6°C.

На початку першої декади квітня місяця спостерігалось значне потепління, яке різко змінилося похолоданням під кінець декади. Простежувалися хмарні та дощові дні. Середньодобова температура повітря за цей час склала 8,7°C. В денні години стовпчик термометра в повітрі піднімався до позначки 17,0°C (02.04.), а на ґрунті до 26,0°C (02-03.04.). Найнижча температура повітря була 0,0°C (07.04.), а на поверхні ґрунту мінус 3,0°C (06.04.). Опадів випало 16,6 мм. Вітер переважав західний 6/8 мм. Середня температура ґрунту на глибині 5 і 40 см становила 6,0 і 5,0°C. До кінця декади прогнозується прохолодна погода з короткочасними опадами.

ПШЕНИЦЯ ОЗИМА. На початок квітня рослини пшениці озимої на переважній більшості площі знаходяться у фазі кушення. Стан озимих зернових колосових культур можна охарактеризувати як задовільний. Рослини, що були пошкоджені під час перезимівлі, зберегли точку росту та продовжують розвиток, загиблих рослин практично немає.

На сьогоднішній день більшість господарств закінчили підживлення рослин по мерзлоталому ґрунту в першу чергу слабких, зріджених та нерозкущених. Такі рослини дуже виснажені. Рослини підживлювали нітратною формою азоту. Дану форму азоту має селітра. Адже, нітратний азот легко розчиняється в воді і він відразу стає доступний рослині, вбираючись кореневими волосками. Підживлення азотними добривами раною весною підвищує інтенсивність кушення.

Якщо стан ґрунту не дозволив провести ранньовесняне підживлення озимини через повне відтавання ґрунту та відсутність морозу, який би дозволив руху агрегатів по полю без травмування рослин, доцільніше перенести дане підживлення і провести його при настанні фізичної стиглості ґрунту.

Друге підживлення рослин озимих в умовах нинішнього року доцільно виконувати прикореневим способом, тобто за методом Бузницького, що

забезпечить і рихлення верхнього горизонту ґрунту та різко зменшить непродуктивні втрати ґрунтової вологи.

Внесення в ранньовесняний період азотних добрив при значних запасах насіння бур'янів у ґрунті може спровокувати їх інтенсивне проростання вже в ранньовесняний період, і вони будуть основними конкурентами рослин пшениці озимої за вологу, поживні речовини та світло у цей період. Тому склад та розвиток бур'янів слід тримати на контролі та за необхідності вчасно провести обробку посівів гербіцидами відповідно до видового складу бур'янів. Перевагу слід надавати гербіцидам з відносно широким спектром дії.

Зимуючі види бур'янів на полях з пшеницею озимою на даний час є в найбільш вразливій фазі, однак більшість багаторічних дводольних бур'янів, як і однорічних дводольних ще не вегетують.

Відповідно слід готувати технічну базу та гербіциди для контролю їх подальшої вегетації.

На даний час поширення шкідників та хвороб на рослинах озимих зернових не відмічено.

Після відновлення вегетації озимих важливим агроприйомом по догляду за посівами повинно бути боронування, яке проводиться при настанні фізичної стиглості ґрунту. Період боронування обмежений в часі, тому виконання цього агрозаходу слід проводити за 1,5-2 дні, не допускаючи пересихання ґрунту. Його слід проводити із застосуванням різних типів борін, враховуючи ступінь розвитку рослин та стану поля. Так, на добре розвинених посівах можна використовувати середні борони, а на слаборозвинених – легкі з пасивною установкою робочих органів. Боронуванням можна не тільки зруйнувати ґрунтову кірку, розпушити верхні шари ґрунту, посилити доступ повітря до коренів рослин і тим самим інтенсифікувати мікробіологічні процеси в ґрунті, але й знищити бур'яни, звільнити рослини від пагонів і листків, які відмерли впродовж зимового періоду; поліпшити освітленість конусів наростання і сприяти формуванню нормально розвинутого колоса.

Площі, які не задіяні під озиминою, також потребують боронування, з метою збереження ґрунтової вологи та покращення структури ґрунту.

ГОРОХ. Сівбу гороху розпочато у ранні строки (на початку квітня) за досягнення ґрунтом фізичної стиглості (температура ґрунту на глибині загортання насіння становила +2...+3 °С). Дотримання оптимальних строків сівби є важливим агротехнічним заходом, оскільки запізнення із сівбою на 10 діб призводить до зниження врожайності на 5–8 ц/га. Горох є холодостійкою культурою, сходи якої витримують короточасні заморозки до –5...–7 °С.

Сівбу проводять суцільним рядковим способом. Важливою умовою формування високої продуктивності є якісний передпосівний обробіток ґрунту, який забезпечує знищення бур'янів та збереження продуктивної вологи.

Навесні здійснюють ранньовесняне боронування та передпосівну культивуацію на глибину 5–6 см. Горох належить до бобових культур і здатний

засвоювати атмосферний азот у симбіозі з бульбочковими бактеріями. Внесення стартових доз азотних добрив у нормі 20–30 кг/га д. р. доцільне за умов низької родючості ґрунту (піщані, виснажені ґрунти), за холодної весни або у разі вирощування культури на полях, де раніше горох не культивувався. Оптимальними для вирощування гороху є ґрунти з нейтральною реакцією (рН 6,0–7,0).

Для ранніх строків сівби використовують холодостійкі сорти (Альфа, Глоріоза, Тропар тощо).

Насіння, очищене та відкаліброване, підлягає протруюванню з метою захисту від комплексу хвороб (кореневі гнилі, аскохітоз, фузаріоз). Для цього застосовують препарати на основі діючих речовин тіабендазол, флудиоксоніл, металаксил-М. За наявності загрози пошкодження шкідниками доцільним є використання інсектицидних протруйників (імідаклоприд, тіаметоксам). Найбільш ефективними є комбіновані препарати фунгіцидно-інсектицидної дії, які забезпечують комплексний захист рослин на початкових етапах розвитку. Обов'язковою умовою є дотримання регламентів застосування препаратів, оскільки перевищення норм може негативно впливати на схожість насіння.

Перед сівбою насіння обробляють мікробними препаратами (ризогумін, ризоторфін тощо) у день висіву для підвищення ефективності азотфіксації, що забезпечує приріст урожайності на 17,2–24,5 % (за даними ІСГПС НААН). З метою стимуляції проростання насіння, розвитку кореневої системи та підвищення стійкості рослин до стресових умов застосовують регулятори росту рослин (Гуміфілд ВР-18, Гуміфілд Форте Брікс та ін.) або біоорганічні добрива (Унікум Бакт Сід та ін.).

Оптимальна норма висіву гороху для умов Лісостепу за суцільного рядкового способу сівби (ширина міжрядь 15 см) становить 0,9–1,4 млн схожих насінин на 1 га залежно від сорту. За достатнього зволоження ґрунту насіння загортають на глибину 4–5 см, за пересихання верхнього шару - на 6–7 см. Після сівби проводять прикочування ґрунту для покращення контакту насіння з ґрунтовою вологою.

**Заступник директора з наукової роботи
ІСГ Північного Сходу НААН**

Микола СОБКО